

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์

หัวข้อศึกษา

- ความหมายของมนุษยสัมพันธ์
- ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์
- ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน
- องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์
- ความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์
- ประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์

Krupop.tatc.ac.th

ความหมายของคำว่า "มนุษยสัมพันธ์" (Human Relation)

Krupop.tatc.ac.th

ความหมาย Relation ตามรูปศัพท์มีดังนี้

Human มนุษย์	R = Reality ความจริงใจ
	E = Energetic ความกระตือรือร้น
	L = Listening ความตั้งใจฟัง
	A = Adaptability การปรับตัว
	T = Tolerance ความอดทน
	I = Integrity ความซื่อสัตย์
	O = Oral Communication การพูดจาไพเราะ
	N = Network การมีเครือข่าย

คำว่ามนุษยสัมพันธ์แบ่งศัพท์ได้ ๒ คำ

มนุษย์ (Human)

↓

สัตว์ผู้มีจิตใจสูง

+

สัมพันธ์ (Relation)

↓

ความผูกพันเกี่ยวข้อง

↓

ความผูกพันเกี่ยวข้องกันของสัตว์ผู้มีจิตใจสูง

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้หลายแง่หลายมุม ซึ่งขอยกตัวอย่างนักวิชาการบางท่าน ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๒ ให้ความหมายว่า ความสัมพันธ์ในทางสังคมระหว่างมนุษย์ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

วิจิตร อวาทกุล ได้ให้ความหมายมนุษยสัมพันธ์ว่า คือ การติดต่อเกี่ยวข้องกันเพื่อเป็นสะพานทอดไปสู่ความเป็นมิตร รวมทั้งการพัฒนาตนเองให้เป็นที่ยอมรับเพื่อให้ได้รับความร่วมมือจากบุคคลอื่น

อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ชาวกรีก อธิบายว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ซึ่งต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นเหล่า มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน การที่มนุษย์อยู่ร่วมกันทำให้พวกเขารู้สึกปลอดภัย

เดวิส เคียร์ (David Keith) ให้ความหมายว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นการจูงใจบุคคลในกลุ่มให้ร่วมมือกันเพื่อทำงานอย่างมีประสิทธิภาพบังเกิดผลเป็นที่น่าพอใจทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

สรุป มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างบุคคล เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมใดๆ ให้บรรลุเป้าหมาย และดำเนินชีวิตด้วยความราบรื่น

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

ความเป็นมา

มนุษย์ต้องอยู่รวมกลุ่มเป็นสังคม และเมื่อเพิ่มมากขึ้นความต้องการสินค้าต่าง ๆ ก็เพิ่มขึ้น สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลง มีการแข่งขันทางธุรกิจมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเริ่มมีความสำคัญ

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

ก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม

การบริหารงานของนายจ้างนั้นต้องเกี่ยวข้องกับคนที่เป็นลูกจ้างหรือผู้ใช้แรงงาน คนงานจึงถูกใช้แรงงานอย่างหนัก แรงงานมนุษย์จึงเปรียบเสมือนเครื่องจักรและสินค้า นายจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมไม่เห็นความสำคัญของลูกจ้าง ไม่สนใจความต้องการและอารมณ์ความรู้สึกของคน และไม่รู้ว่าความต้องการของคนมีอิทธิพลต่อผลผลิตอย่างสูง

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม

การใช้แรงงานคนเปลี่ยนเป็นใช้แรงงานจากเครื่องจักรแทน แต่คนก็ยังคงทำงานเพิ่มมากขึ้น เพราะประชากรเพิ่มจึงมีความต้องการสินค้าเพิ่ม คนงานเริ่มขาดอิสระ และไม่มีเวลาพักผ่อน ผลผลิตจึงไม่ได้คุณภาพ นายจ้างเริ่มเปลี่ยนแนวความคิดการบริหารมาให้ความสำคัญแก่ตัวบุคคล

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

ผู้บุกเบิกมนุษยสัมพันธ์

ค.ศ. 1800 โรเบิร์ต โอเวน (Robert Owen) นักอุตสาหกรรมชาวเวลส์ เป็นบุคคลแรกที่เริ่มต้นการสร้างสัมพันธ์กับคนงาน โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของคนงาน เขาเชื่อว่า เด็กไม่ควรทำงานในโรงงาน และสภาพแวดล้อมที่สะอาดมีผลต่อการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม เช่น การจัดโรงงานให้สะอาด ไม่ใช่แรงงานเด็ก เป็นต้น

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

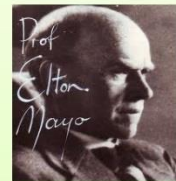
ค.ศ. 1835 แอนดิว ยูรี (Andrew Urie) เป็นอีกคนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสภาพแวดล้อม โดยให้มีการหยุดพักดื่มชา มีพัดลมระบายอากาศ ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล จ่ายค่าจ้างเมื่อเจ็บป่วย

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

ค.ศ. 1900 เฟรดเดอริก เทย์เลอร์ (Frederic K.W. Taylor) วิศวกรชาวอเมริกา บิดาแห่งการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ ได้วางแผนพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์เชิงธุรกิจ โดยทำการทดลองวิธีการทำงานที่ถูกต้องกับคนงานกลุ่มหนึ่ง และพบว่าการทำงานที่ถูกวิธีจะทำให้ผลผลิตสูงขึ้น เขาเป็นบุคคลแรกที่เรียกร้องให้ผู้บริหารสนใจสภาพการทำงานของคนงานเพราะคนงานเป็นองค์ประกอบสำคัญในการผลิต นับได้ว่าทำให้เกิดการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างอีกระดับหนึ่ง

ประวัติความเป็นมาของมนุษยสัมพันธ์

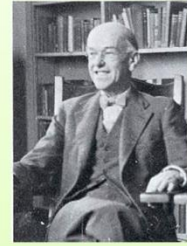

ค.ศ. 1930 เอลตัน เมโย (Elton Mayo) นักจิตวิทยาสอนที่ฮาร์วาร์ด ได้ทำการทดลองฮอว์ธอร์น (Hawthorne Studies) ที่ Western Electric Company โดยชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของนายจ้างกับลูกจ้างทางด้านสังคมและจิตใจ จากการทดลองครั้งนี้ส่งผลให้วงการธุรกิจตื่นตัวและเห็นความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ ปี 1946 จึงเปิดสอนวิชามนุษย์สัมพันธ์ที่ ฮาร์วาร์ด (Harvard U.) เป็นครั้งแรก และปี 1950 เป็นต้นมา วิชาการมนุษยสัมพันธ์จึงแพร่หลายไปทุกองค์การ

การศึกษาฮอว์ธอร์น (Hawthorne studies)

Elton Mayo และคณะได้ศึกษา สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีผลต่อการทำงานของ คนงาน โดยมีจุดประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับปัจจัยทางกายภาพใน การทำงาน เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ ทัศนคติ ระยะเวลาการหยุดพัก เป็นต้น ผลการ ทดลอง พบว่า

- คนงานเป็นปัจจัยสำคัญที่แตกต่างจากปัจจัยการผลิตอื่น ๆ
- การทำงานมิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางกายภาพเพียงอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับ สภาพแวดล้อมทางสังคมในองค์การด้วย
- ความพึงพอใจในการทำงานมีอิทธิพลต่อการทำงานมากกว่าค่าตอบแทน วัสดุสิ่งของ และบรรยากาศทางกายภาพอื่น ๆ
- ความพึงพอใจในการทำงานเป็นปัจจัยที่สำคัญนอกเหนือจากความรู้ความสามารถ

เอลตัน เมโย (Elton Mayo)

บิดาของมนุษยสัมพันธ์

ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน (Human Relation at Work)

ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน

คือ เป็นศาสตร์ และศิลปะที่ว่าด้วยการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ของคนกับคน คนกับกลุ่มคน และคนกับองค์การเพื่อก่อให้เกิด ทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกันจนองค์การได้รับความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

มนุษยสัมพันธ์ในการทำงานมีลักษณะ ๒ ลักษณะ

เป็นศาสตร์

เป็นระบบความรู้

+

เป็นศิลป์

เป็นฝีมือ

คือ การศึกษาเรื่องของมนุษย์โดย ศึกษากระบวนการทางจิตวิทยา, ธรรมชาติของมนุษย์, ความ ต้องการของมนุษย์ เป็นต้น

คือ ศิลปะที่เกิดจากการฝึกฝน ไหวพริบ วิचारณญาณ รวมถึงพรสวรรค์ เป็นต้น

องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์

องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์

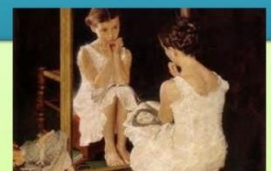
องค์ประกอบของ มนุษยสัมพันธ์มี 3 ประการ

ความเข้าใจตนเอง

ความเข้าใจผู้อื่น

ความเข้าใจสิ่งแวดล้อม

1. การเข้าใจตนเอง หมายถึง ความเข้าใจความต้องการ ของตนเอง จนสามารถวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้ จุดที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ซึ่งการรู้จักตนเองจะ ทำให้ยอมรับในคุณค่าแห่งตน นับถือตนซึ่งจะนำสู่การ ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี

อ้วนก็สวยได้

องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์

2. การเข้าใจผู้อื่น หมายถึง การรับรู้ถึงความต้องการของผู้อื่น รวมถึงการเข้าใจลักษณะบุคลิกภาพเฉพาะบุคคลนั้นๆ การเข้าใจผู้อื่นเป็นการเรียนรู้ธรรมชาติของบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคล แรงจูงใจของบุคคลซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับและนำไปสู่การมีสัมพันธภาพที่ดี

เข้าใจ ยอมรับ

องค์ประกอบของมนุษยสัมพันธ์

3. การเข้าใจสภาพแวดล้อม หมายถึง การเรียนรู้ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเราและบุคคลอื่นซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และมีส่วนสัมพันธ์กับมนุษยสัมพันธ์ เช่น สภาพแวดล้อมของที่ทำงาน ที่บ้าน ห้องพักผ่อน เป็นต้น ความเข้าใจสภาพแวดล้อมดีจะสามารถนำมาปรับใช้ให้ตนเองมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ดี

เข้าใจสภาพแวดล้อม

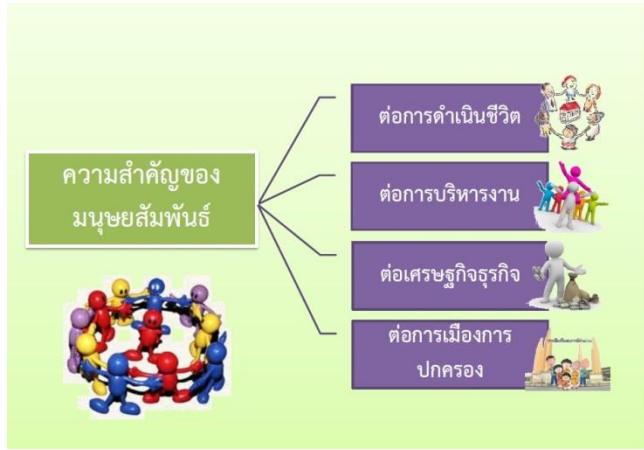
สรุป

การรู้จักตนเองจนสามารถวิเคราะห์ตนเพื่อให้รู้จักตนได้อย่างแท้จริง และสามารถปรับตนในส่วนที่จะเป็นอุปสรรคในการมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ จะเป็นแนวทางให้สามารถวิเคราะห์ผู้อื่น และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึงการเข้าใจสภาพแวดล้อมจะส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้นในการปฏิบัติงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพขึ้น

โดยเขียนเป็นแผนผังได้ ดังนี้

ความสำคัญที่มีต่อการดำเนินชีวิตในสังคม

1. ช่วยให้มีไม่โดดเดี่ยวอยู่เพียงลำพัง
2. ทำให้เกิดความผูกพันและยอมรับ
3. ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย
4. ทำให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความสำคัญที่มีต่อเศรษฐกิจและธุรกิจ

1. ช่วยให้รู้หลักในการครองใจผู้บริโภค
2. ทำให้มีผู้และมีศิลปะในการบริการ
3. ทำให้เกิดการยอมรับและมีความผูกพันในสินค้า
4. ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ

ความสำคัญที่มีต่อการเมืองการปกครอง

1. ช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความราบรื่น
2. ทำให้เกิดความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ
3. ทำให้เกิดการยอมรับและมีเชื่อมั่นเกิดขึ้น
4. ทำให้ประเทศชาติมีความเจริญมั่นคง

ประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน

1. ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน
2. ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน
3. ทำให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจในการทำงาน
4. ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้ง
5. ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน
6. ทำให้ผู้ร่วมงาน ครอบครัวยิ้ม มีความสุข สุขภาพจิตดี องค์กร มั่นคง สังกะยมสงบสุข

“ให้ท่านท่านจักให้   ตอบสนอง
 นบท่านท่านจักปอง   นอบไหว
 รักท่านควรครองความรัก   ไว้หนา
 สามสิ่งนี้เว้นไว้   แต่ผู้ทรชน”